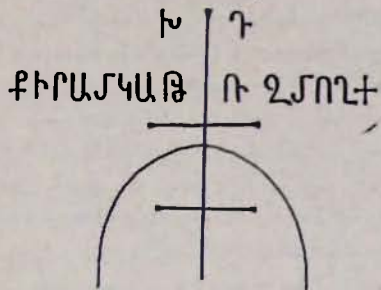

260. ԽԱՉԲԱՐ, Կանդնած է մատուռի մեջ, մուտքի դիմաց, ճակատին և աակր 5 տող.

ՄԻԱՋԲԱՐԷԻԱԾԱՌՈՒ

ՅԱՌՈՒՐԵԿԻՒԱՋԿՈՈ
ԻՅԱՎՐԱՆԱՅՈՎԻՆՉՅԱՐԴՈՐԿԱ
ԷՍԽՈՒՈՎԿԱ

ՄԲ. ԽԱՉԱ ԲԱՐԵԽԱԿԱՅ ԾԱՏՈՒՐ ԻՒՆՈ
ԵՈՒ ԾԱՏՈՒՐ ԵԿԻ ԽԱՉ . . .
ԻՄ ԱՊՐԱՆԱՅՈՎ, ԻՆՉ ՄԱՐԴ ՈՐ ՀԱՅԿԵ
ՄԲ ԲՈՎԱՆ ԷՍ ԽՈՒՈՎ ԿԵՆՅԱ . . .
ՔԻՐԱՄ ԿԱԶՄՈՂ, ԹՎ. : ՈՒԴ : (1595):

Մանուք. Տողերը շարունակվել են հա-
րավալին կողի վրա, որը խիստ մոտ է ժալ-
սին և դիտելու հնարավորություն չկա:

Հրատ. Սմբատյանց, 438 և 60, Լալայան XVIII 114:

Հ Ա Յ Ր Ա Վ Ա Ն

Այս գլուղը, իրեն մոտիկ Աղկալա գլուղի հետ նստած են մի հին և ընդարձակ ավանի ավերակների վրա, որը Աղկալայից տարածվում է դեպի արևելք, մինչև քարաբլուրների սպառ-
վածք: Այդ ավերակները սկսած Ախմեդ կաթողիկոսից՝ անդադրական գրականություն մեջ կոչվել են Վեդատ քաղաք՝ անունով: Ընդարձակ անասնոցների ավերակների մեջ կան մի քանի եկեղե-
ցիների, մատուռների, ձիթհանքների ավերակներ: Տեղագիր հեղինակները XIX դարում նկատել են նաև պանդոկների մնացորդներ: Ավերակների մեջ սակայն որոտաառ քարերով շինքի մնա-
ցորդներ ալմ չեն երևում, բոլորը, նույնիսկ եկեղեցիների մնացորդները ճեղքված քարերով են: Հ. Մանանդյանի կարծիքով Վեդատ քաղաքի վայրում է եղել հին Լերդունք գլուղը կամ ավանը, որ Դվին-Պարտավ ճանապարհի կայաններից մեկն էր¹:

Հայրավան գլուղում արձանագրություններ ունեցող երեք խումբ հուշարձաններ կան.

Ա. Հայրավանք կամ հայր Հովհաննու վանք. դանդում է գլուղի հյուսիս-արևելյան եզրին, լճի մեջ առաջացած մի քարքարոտ հրվանդանի վրա, որի նեղ պարանոցը պարսպելով վանքն ստացել է անմատչելի լինելու աստիճան: Պարսպից դուրս կան բաղնիքով տների, խացերի, ձիթհանի և այլ անասնական շինքերի ավերակներ: Պարսպից ներս փոքրիկ բակ է, ուր կան տապանաքարեր, խաչքարեր և բուն վանքը՝ բաղկացած եկեղեցուց ու գավթից:

Եկեղեցին քառարսիք դմբեթավոր շինք է՝ ներսից և դրսից խաչաձև հաստակաղծով. ունի մի խորան՝ հարավ արևելքից, հավանարար հետագալում ավելացրած: Ամրոզ շինքի վրա միայն անկյուններն ու ալլ շաղկապող մասերն են որոտաառ քարերով շարված: Եկեղեցու պատերի ամենահին արձանագրությունը 1211 թվականից է (ՆՅ 261) և վերաբերում է հիմնական նորոգումներին: Բայց շինքն իր տոանձնահատկություններով Գեղարքունիքի IX—X դարերում կառուցվածքների շարքին է պատկանում:

Գավթին ըստ սովորականի եկեղեցու արևմտաքումն է, բայց ժալոտ հրվանդանի տե-
ղանքի անհարմարությունը խանգարել է եկեղեցու հետ ուղիղ առանցքի վրա լինելուն: Գավթից

¹ Նույնիսկ Մարգարեթյան, Ստրագոլովյան, II, էջ 242, Սմբատյանց, Գեղարքունիք, էջ 33 և 438 Ալիշան, Սխական, 40:

² Պր. Զ. Մանանդյան, Հին Հայաստանի զրադիոր ճանապարհները, Երևան, 1936, էջ 60 և շարունակություն:

համակ սրբատաշ քարերով է շինված. մեծ է ու ընդարձակ. արևմտյան երկու սյուների և արևելյան կողմից՝ երկու կիսասյուների վրա կանգնած է բարձր թաղը, որի կենտրոնում սովորական երգիկն է: Ունի երկու մուտք, արևմուտքից և հարավից: Անսովոր են նման շենքերի համար արևելյան պատի երկու անկյուններում եղած կրկնահարկ խորանները: Այդ նույն պատի տակ հետագայում շինվել է նաև բարձրություն-բեմ՝ ժամասացության համար:

Գրավոր տեղեկությունների պակասի և արձանագրություններից փոքր մասի հրատարակված լինելու հետևանքով դավթի շինության ժամանակը թվագրվել է ենթադրաբար և սխալ: Մասնագիտական գրականության մեջ գավիթը համարվել է XII դարի կառուցում, ավելի ուրջ՝ XII դարի երրորդ քառորդի¹, սակայն արձանագրական փաստերն ապացուցում են, որ այն շինվել է Ներսես և Յովասափի եղբայր առաջնորդների կողմից՝ 1211 թ. եկեղեցու նորոգման ընթացքում. կամ նրանից անմիջապես հետո: Այսպես, Ա. Բան եկեղեցու պատերին արձանագրությունները քիչ են (հինգ հատ), որովհետև այն շինված է եղել ճեղքված քարերով: Արձանագրությունները 1211 թ. նորոգումների ժամանակ պատերի մեջ ագուցված արձանագրության համար հարմար քարերի վրա են: Բ. Գավիթը հենց ոկղրից և ամբողջովին շինված է մաքուր սրբատաշ քարերով և պատերին ունի 48 արձանագրություն, բոլորն էլ 1211 թվականից հետո գրված: Գ. Բուն եկեղեցու պատին գրված մի արձանագրության մեջ, ուր հիշատակված են եկեղեցին նորոգող Ներսեսի և Յովասափի անունները (ՊՅԶԶ), խոսվում է երկու խորանների շինության մասին: Քանի որ եկեղեցին միայն մի խորան ունի և այն էլ այդ նորոգումների ժամանակ է կցվել եկեղեցու, ուրեմն երկրորդ խորանը վերաբերում է գավթին, իսկ գավթի խորանները կցորդ չեն, այլ հիմնական շինության մաս: Դ. Ն. 266 արձանագրության մեջ, որը գավթի արևմտյան պատի վրա է, արտաքուստ, Ներսես և Յովասափի առաջնորդները հայտնում են եկեղեցին և գավիթը շինելու մասին: Քանի որ Ն. 261 արձանագրությունից դիտենք, որ նրանք եկեղեցին միայն նորոգել են, ուրեմն «շինել» բառը այս դեպքում վերաբերում է միայն դավթին: Այն դավթի համար նորոգման իմաստով ընդունել անտեղի կլինի, որովհետև, եթե նա XII դարի վերջերի գործ համարվի, ապա 40 տարի հետո չէր կարող հիմնական նորոգման կարիք գգալ: Գավիթը շինված է կատարյալ տեխնիկայով և այժմ էլ, դարեր հետո, մեծ նորոգումների կարիք չունի:

Բ. Գյուղամիջի մատուռ և գերեզմանատուն, գտնվում են գյուղի հյուսիսային եզրին, Հայրավանք տանող ճանապարհին: Մատուռը մի փոքր թաղածածկ շենք է, կանգուն, միայն կտուրի սալքարերը մասամբ թափված: Հնում սրա շուրջ եղել է գերեզմանատուն, այժմ մնացել են մի քանի ամբողջ խաչքարեր և բեկորներ, որոնց վրայի արձանագրություններից հնագույնը 1241 թվականից է:

Գ. Ագատ Խաթաբայի մատուռ, գտնվում է գյուղից հարավ-արևելք, մոտ մի կիլոմետր հեռու, այժմյան գոմերի մոտ. շինված է եղել հասարակ քարերով. մնամ են մետրաչափ պատերը: Շուրջը եղել է գերեզմանատուն. այժմ միայն մի ընկած խաչքարի վրա կա անթվական արձանագրություն՝ XVI—XVII դարերի:

Մեր ժողովածուի մեջ Հայրավանքի հուշարձաններից ամփոփված են 38 արձանագրություն, որոնցից միայն հինգն են նախկինում հրատարակված:

1 С. Х. Мнацаканян, Архитектура армянских притворов, Ереван, 1952, стр. 40, նույնի Հայկական հարտարապետության Սյունիքի զոլորցը, Երևան, 1960, էջ 19:

261. Եկեղեցի, հյուսիսային և արևմտյան խաչքերը կազմող պատի անկյուններում, երկու սյունակով՝ դեպի հարավ և արևելք նայող երեսներին, 16 տող.

Ի ԹՎՏԱ ՈԿ
ԱԵԿԵՂԵՅԻՍՅ
ԹԵՅՈՒՄՓԻԵՆԵՐ
ԱՊԵՐՆԲՈՒԲԱՅՆ
ԱՌԻՆՔԶԱՅԳ
ԱՌ ՈՒԲԱՄ
ԱՂԱՅԻՆՈՒԱՇ Ի
ԶԻԱԶԷՁԱՐՆՈ
ՎԱԻՅՍԿԱ ՐԳԵՅ
ԾՈՂԻՈՅՅՆԵԻԸ
ԱՐՆԱՆԻՄԱՍԿԱՆ
ՍՅԱՆԵՍԱՍՆԱԿ
ԵԻՍԱՐԱՆԱԼԻԳ

ՆՈՐԳԵՅ
ԱՌԱՋ ՆՈՐԻՐ
ՍԻՍԻԼԵԾՈՂԱՐ
ՄԵՐԿՐԻՍԵՐՅ
ԻՆՈՍԿԵԲԱԿՈՒԵ
ԲԵՌՈՒԲԱԿԱՆ
ԿՄԱՆԱԿԱՆԵՐ
ՐԲԵՐԴԱՅՈՂՈՒՐԴ
ԱԲԶԱՅՆՈՒԹԵ
ՉԱԿԻԺԱԿԱՐ
ԿՄՅԵԿԵՂԵՅՈՅ
ԻՅՅՈՒԴԱՅԻ
ԻԱ ԵՆՎԱՆԲԻՍԻ
ՄՄԼԲՆՄՎԷՆԲ
ՎԱԽՄՆՈՎԵԱԲ
ԱՆԻԱՅ ԴԱՐԻ

Ի ԹՎ. ՀԱՆՈՅ: ՈԿ: (1211) ՆՈՐՈ-
ԳԵՅՈՒ ԵԿԵՂԵՅԻՍ ՅԱՌԱՋՆՈՐ-
ԴՈՒՄԹԵ. ՅՈՒՄՍԱՓԻ ԵՒ ՆԵՐՍԵ-
ՍԻ. ՄԵԾ ՍՊԱՐԱՊԵՏՆ ԲՈՒԲԱՅՆ
ՏԵՐ ԵՐԿՐԻՍ, ԵՏ ՅՄԱՌԻՆՔԲ
ՉԱՅԳԻՆ ՈՍԿԵԲԱԿՍ ՈՐ ԷՄԱՌՈՒ
ՔՈՆԱՔԵՌՈՒՄ: Բ: ԱԿՆ ՉՄԱՂԱՅ
Ի ՆՈՐԱՇԻԿ: ՏՐ ՎԱՆԱԿԱՆ ԵՏ՝
ՁԽԱԺԻ ՉԱԳՆ, ՈՐ ԲԵՐԴԱՅՈՂ-
ՂՈՂՈՒՐԴ՝ ՎԱՆԻՑՍ. ԿԱՐԳԵՑԱՔ
ՉԻՅԱՅՆՈՒԹԵ ՃՐԱԳԱՂՈՅՆ ԵՒ
ԸՉԸՅԱՏԿԻ ԺԱՄՆ. ԿԱՏԱՐՆ ՏԱՆ.
ՈՐ ԽԱՓԱՆԷ ԿԱՄ ՅԵԿԵՂԵՑՈՅՍ
ՀԱՆԷ՝ ՄԱՍՆԱԿԻՑ ՅՈՒԴԱՅԻՄԵՒ
ՍԱՏԱՆԱԼԻ ԼԻՑԻ. ԱՄԵՆ: ՎԱՆ-
ՔԻՍ ԻՄ ՄԱՌԻՂԲՆ ՏՎԻՆՔ
ՎԱՆՄՆ, ՈՒՂ ԽԱՔԱՆԻ ԱՅ. ԴԱՏԻ:

Մանուք. 7-րդ տողում ՆՈՐԱՇԻԿ տեղանունը հավանաբար պիտի լրացնել ՆՈՐԱՇԻՆԻԿ:
Բ. սյունակի վերջին չորս տողերը հետագա լրացում են. դրված են անարվեստ գրչու-
թյամբ և անխնամ:
Գծագրության բաց տեղերում քարերը վնասված են և զգալի զրչություն ժամանակ և դրիչը
անցել է դրանց վրայով:
Հրատ. Սմրադանց, 435: Զարադանց, Բ. 130: Կալան, XXIII 139—140: Ալիշան, 40:
Լուսանկ. 71

262. Եկեղեցի, հարավային մուտքի զոգովար բարավորի վրա ներքուստ,
6 տող.

ԵՍԱՐԳՍՈՒԿ ԵԲԼԱՐՇԻՆ ԵՑԼԲԻ:
Ի ՄԱՆԵՍՎԱՐԱՍԵԲԱՍՏԻՆԻՍԻՆԻՍՈՒՐ
ԼԵԻԹԱԼԻՉԱՎՅԱՆՈՂԱՍՏԻՆԻՍՈՒՐ
ՀԱՔՈՒՄԱԲՍԵԱՌԱՋՆՈՒՄՅՈՂԱՍԿՆ
ԵԿԵՐՍԵՍԱՐԻՄԱՆՈՒՄՅՈՂԱՍԿՆ
ՆԻՑԱԿԵԲԱՆՈՒՄՅՈՂԱՍԿՆ

ԵՍ ՍԱՐԳՍՈՒԿ ԵՒ ԲԱՇՐ ՇԻՆԵՑԱՔԻ:
ԽՈՐԱՆ. ԵՍ ՎԱՐՉԱՄ, ՍՏԵՓԱՆՈՍ,
ՄԻՈՒՆԱ, ԽԱԶԱՏՈՒՐ, ՄԽԻԹԱՐԻՉ
ՏՎԱՔ ՅԱՒԱՆ ՉՊԱՏՈՎԻ ՏԵՂԻՆ ՅԱ-
ԻՍԱՓՈՍ Ի ՎԱՆՔՍ ԵՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ՍՈՐԱ. ՅՈՒՄՍԱՓԻ ԵՒ ՆԵՐՍԵՍ ՏՎԻՆ

ՄԵՁ Ի ՄԱՐԴՆ :Ա. ԺԱՄ, Ի ՄԲ. ԽԱՅԻՆ. ՈՐ ՉԵԳԻՆ Ի ՎԱՆԻՑՍ ՀԱՆԷ ՅԱՅ
ՆՉՈՒԼԵՍՈՒՐ:

Մանոր. ՄԻՈՒՆԱ անձնանունը անսովոր է, հնարավոր է՝ ԱՄՈՒՍԻՆ կամ ՍԻՄԷՈՆ րա-
սերի շփոթմունք է զրչի կողմից:
Ժամանակակից է նախորդին:

Հրատ. Զալալյանց, Բ. 130: Ալիշան, 41: Սմրառյանց, 435: Լալայան, XXIII, 140: (Բոլոր
հրատարակիչների մոտ թերի և աղծառված):
Լուսանկ. 75:

263. ԵԿԵՂԵՑԻ. հարավ-արևելյան ավանդատան գոգավոր բարավորի վրա, 6
առդ.

ԻՅ ՎՍՈՂԻԲ ԵՍ ՀԱՄԶԱՍ ՊՍՄԻ ԱԲԱՆԵՑԱՀԱՅՈՒ
ՅԱ ԻՑՍԵԵՍՈՒ ՋԻՄԱՅ ԳԻՆ ԻՄԲԵԿԵՆԵՑԻ ՍՄ
ՅԱՌԻՆ ՉԳԵՆԱՄՍԲՅԱԿԲՆԵԵԼԱՌԱՋՆՈՐԴԲ
ՍՄԱՅՈՎԱՍՓԵՆԵՐ ՍԵՍԵԼԱԼՆԱԲԱՆՔՍԵՍ
ՌՆԻՆՁԻ ՍԱԻՆ ԳԱՐՅԱՍԲԻԱՅԻՆ ՄԱՓԱՆԵԻՅ
ՄԵՂԱՑՍԼՈՒՆԵԵԵՍ

Ի ԹՎԻՂԱՍ : ՈԿԲ: (1213) ԵՍ ՀԱՄԱՋԱՍՊՍ ՄԻԱԲԱՆԵՑԱՍ ՀԱՅԻՐ ՅՈՂԱՆՈՒ
ՎԱՆԻՑԱՍ ԵՒ ԵՏՈՒ ՋԻՄ ԱՅԳԻՆ Ի ՄԲ ԵԿԵՂԵՑԻՍ, ՈՐ՝ ՅԱՌԻՆՁԻՐ՝ ՄԱԻՏ Ի
ՄԲ. ՅԱԿՈԲՆ Է. ԵՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴԲՍՈՐԱՍ ՅՈՎԱՍՓ ԵՒ ՆԵՐՍԷՍ ԵՒ ԱՄԵՆ
ՄԻԱԲԱՆԻՑԱՍ ԵՏՈՒՆ ԻՆՁ Ի ՏԱՐԻՆ : Գ: ԱԻՐ ԺԱՄ ՄԲ ԽԱՋԻՆ. ՈՐ ԽԱՓԱՆԷ
ԻՄ՝ ՄԵՂԱՑԱՍ ՏԷՐ Է: ԵՒ ԵՍ . . .

Մանոր. Վերջին երկու բառը նոր պարբերության մասն է, որը չի շարունակված:

Հրատ. Սմրառյանց, 436:
Լուսանկ. 75:

264. ԵԿԵՂԵՑԻ. հարավ և արևմտյան խաչքերը կաղմող պատի անկյուն-
ներսում, երկու սյունյակով, արևելք և հյուսիս նայող երեսներին, 12 առդ.

ԵԱՀԱՀԱՄՍ
ԳՄԱԲԵԼԵԼԱՌԱՔ
ԲԵԼԵԼԱԲԱՄԱՊՈՆ
ՄԱԲԵԼԱՄԱՆԿԻ
ԲԱԼԵԼԱՄԱՊՈՆ
ԵՍԵԼԱՄԱՊՈՆ
ԱԲԵԼԵԼԱՄԱՊՈՆ
ԵԼԵՆ ԱՌԱՍԵՐ
ԱՆՆԱԲԱՄԱՊՈՆ
Ն ՈՎԵԼԱՄԱՊՈՆ
ԱՌԱՍԵՐ
ՍԵԼԵ

ԵՄԱԲԵԼԵԼԱՌԱՔ
ԵՄԱԲԵԼԵԼԱՌԱՔ
ՈՆՅԵԳ ԲԵԼԵԼԱՄ
ՆԱՅՐՅՈՂԱՄԱՊՈՆ
ԱՅՈՎԱՍՓԵՆԵՐ
ԿԱԳԵՑԻՆԲԱՄԱՊ
ԲԱԲԵԼԵԼԱՌԱՔ
ՈՎԵԼԱՄԱՊՈՆ
ՈՆՅԵԼԱՄԱՊՈՆ

ԵՍ ՋԱՀԱՄՍ ԵՒ ՄԱԲԵԼԱՄԱՊՈՆ ԳՐԻԳՈՐ
ՍԲԵԼ, ԵՒ ԱՌԱՍԵԼԱՄ ՄԻԱԲԱՆԵՑԱՍ
ԵՒ ՏՎԱՌ ՋԱՄԱՊՈՆՆԱՅ ԵԳԻՆ ԵՐԵՒԱՆ՝
ՄԱԻՏ Ի ՏԱՊԱՆԻԿԻ՝ ՀԱՅՐ ՅՈՎԱՍՓ
ՎԱՆ՝ ԲԱՄ ՏՎԱՌ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԲ ՍՈՐԱ
ՅՈՎԱՍՓ ԵՒ ՆԵՐՍԷՍ ԵՒ ՄԻԱԲԱՄ
ՆԱՄ ԿԱՐԳԵՑԻՆ : Բ: ԺԱՄ ՋԱՀԱՄԱՊՈՆ,
: Գ: ԳԵՐԳՈՐԴ : Բ: ՍԲԵԼԱՄ : Բ: ԱՌԱՍԵԼ
ԵԼԱՄ : Ա: ԽՈՍՏՐՈՎԱՄԱՊՈՆ : Ա: ԹԱՄ-
ՄԵԿԱՄԱՊՈՆ՝ ՄԲ ԱՌԱՍԵԼԱՄ ՏԱՆԻՆԵՐ
ՈՎ, ԽԱՓԱՆԷ՝ ՄԵՐ ՄԵՂԱՑԱՍ ՏԷՐ Է:

Հրատ. Զալալյանց, Բ. 130: Ալիշան, 40:
Սմրառյանց, 436: Լալայան, XXIII, 140:
Լուսանկ. 77:

265. ԵԿԵՂԵՑԻ. արեւելյան պատին, բնմի և խորանի արանքում, 10 առդ.

ԿԱՄԱՆ ԱՅ ԵՄՇ
ԿԱՄԱՆ ԱՅ ԵՄՇ
ԻՇ ԽԱՆԵԿԱՆ ԵՄՇ
ԲՐԻՇ ԶԱՄԱՆ
ՄԱՍՄԱՆՆԵԻՔ
ՄՈՅԱՌԱՆԵՆ ՉԱՄՆ ԵՈՓՐ
ՅԻԻԼԱՅԱՆ ԶԱՄԱՆ ԵՄՇ
ՎԵՔ ԺԱՄԱՆ ԶԱՄԱՆ ՈՎՉ
Ե ԼԱՅ ՍԻԼԵՅԱՆ ԵՄՇ
ՈՎ ԵՍՅԻ

ԿԱՄԱՆ ԱՅ. ԵՍ ԲՇԵՂ ԿԱ ԵՍ ԻՆԱՆԵԿ,
ՈՐԳԻԼԵ, ԲՈՒՐԴԵԼ, ԻՇԽԱՆԵ, ԵԿԻԼԵ, ՉԱՐ
ՈՇԱՆԵԱՎԱՆԵ, ԵՍ ՏՈՒԼԱՐԵ, ԲԵՆԴԵԼ, Զ:
ԸՍՏԱՅԻՍ, ԼԽՈՐԱՆՍ ՍԻՆՁԵԻ Ի ՔՍ. ՈՐՈՑ
ԱՆՈՒՆ ԱՐՆԵՆ ԶԱՄԱՆ. . . | . . .
ԽԻԼԱՅԱ ԶԵՂԱՅԱ Ի ՎԱՆՔՍ ՏՎԻԼԵ, Բ:
ԺԱՄ ՏԱՆ ԶԱՄԱՆ. ՈՎ ԶՂԱՅԱՅԱ ԽԻԼ
ՅԱՅ ՆՁ | ՈՎԼԽԻՑ:

Մանր. Արձանագրություն ընդերք կողմի
է կիսագրագիտ մարդ:
ԲՇԵՂ և ԻՆԱՆԵԿ անուններն աղյուսի ևն
ԲԵՇԲԵՆ և ԻՎԱՆԵԿ (ԻՎԱՆԵ), սրգիներն ևն ԲՈՒՐԴԵԼ, Օրբելյան իշխանի, XIV դ:
Լուսանկ. 78

266. ԳԱՎԻԹ, արևմտյան պատի հարավային մասի կենտրոնում, արա-
քում, 5 առդ.

ԿԱՄԱՆԱՅԱՆ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ
ՇԻՆԵՅԱՔՉԵԿԵ ՉԳԱԻԹԱ:--ԱՅԳԻ
ԶԱՂԱՅԱՆԵ ԵՍ ԲԱՄԱՅԱՆԵՅԻՆ
ՊԱՄԱՅԱՆԵՅԻՆ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ
ԵՍԻԲՅԱՅԱՅԱՆ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ ԵՄՇ

ԿԱՄԱՆ ԱՅ. ՄԵԲ ԵՂԻՄԱՐՔՍ ՆԵՐՄԵՍ ԵՍ ՅՈՎԱՍԱԲՇԻՆԵՑԱՐ ԶԵԿԵՂԵՑԻՈՒ
ԵՍ ԶԳԱԻԹՈՒ . . . ԱՅԳԻ | ԶԱՂԱՅԱՆԵ ԵՍ . . . ՄԻԱՐԱՆՔՍ ՍԱՄԱՆԵՑԻՆ |
| ՊԱՍԱՐԱԳ Ի ՏԱՆԵ ԾՈՒՁԱՐԳԱՐԻՆ: Բ: ՆԵՐՄԵՍ | ԵՍ: Բ: ՅՈՎԱՍԱՓԻՆ: ՈՎ,
ԽԱՓԱՆԵ ԳԱՍԻ ՅԱՅ:

Մանր. Անթվական այս արձանագրությունը մամանակով շատ մոտ պիտի լինի թ 1-ին,
4—5 տարվա տարբերությամբ, երբ նույն առաջնորդների կողմից կատարած եկեղեցու նորո-
գումներից հետո շինվել և ավարտվել է նաև գավիթը:
Լուսանկ. 79

267. ԳԱՎԻԹ, գմբեթի հիմքի արևելյան քիվի թեք, դեպի ցածր նայող
հարթություն վրա, 1 առդ.

. . . . ԱԴԴԵՄԱՅԻՆԵԼԱՂԱՂԵՄ . . . ՎԱՐԳԱՅԱ ՅԻՇԵԼ ԱՂԱՂԵՄ:

Մանր. Նախորդ արձանագրությունների մեջ հիշատակված եկեղեցու նորոգումները և
գավիթը կառուցող ճարտարապետի հիշատակագրությունն է սա, որի ամենակարևոր և միակ
բառը, ճարտարապետի անունը, երբեկից հոսող ջրերի հետևանքով բոլորովին քայքայվել-հոգմ-
նահարվել է և ոչ մի տառի հետք չի որոշվում:

268. ԳԱՎԻԹ, հարավ-արևելյան ավանդատան մուտքի ղլխին, 5 տող.

ԵՍՄԵ ՂԹՅԵ ԱԼՃԱՌԱՅԱՅԵԲԱՍԻՐԱՅԵԲԱՄՈՒ
ՍԻՆԻՄԻԱԹՈՒՆԵՆԵՅԱԲՅԻՌԱՆՅԻՇԱՄԱԿ
ՄԵԶԵԲ ԵՆՈՂԱՅՍԵ ՐՈՑ ԵԻԶԱԿԱՅԵԲԱՆԱԶԵՄ
ԲՉԱՄԵՆԵՍԻՆՅԻՇԵԼՍԻՄՍԱԲԶԾԱՌԱՅԲՍԾԱ
ՌԱՅԻՅ ՅԱՅ

ԵՍ ՄԵՂՈՒՑԵԱԼ ԾԱՌԱՅ ԱՅ. ԵՒ
ՆԱՏԻՐԱՅ ԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆ ԽՄ ԽԱ-
ԹՈՒՆ ՇԻՆԵՑԱՔ ԶԽՈՐԱՆՈ ՅԻ-
ՇԱՏԱԿՄԵԶ ԵՒ ԾՆՈՂԱՅ ՄԵՐՈՑ
ԵՒ ԶԱԻԱԿԱՅ. ԵՒ ԱՂԱԶԵՄՔ

ԶԱՄԵՆԵՍԻՆ ՅԻՇԵԼ ՍՐՏԻ ՄՏԱԻՔ ԶԾԱՌԱՅՔՍ ԾԱՌԱՅԻՑՑ ԱՅ:

Ծանոթ. Վերաբերում է եկեղեցու և զավթի շինաթխան ժամանակին : ԺԳ : Կարի երկրորդ տասնամյակին :

269. ԳԱՎԻԹ, հարավ-արևելյան ավանդատան մուտքի ղլխին, նախորդից ՎԵՐ, 8 տող.

ԿԱՄԱԻՆԱՅ ԵՍԱՄԻ Ր
ԴԱՅՍՄԻԱԲԱՆԵՑԱ
ՄԲՈՒՄԻՍԻՍԵԻԱՐԱՐԻ
ԱՐԴԻՆՍԵԼԻԲԱԲՍԱՅ
ԵՑԻՆ : Գ : ՂԱՄԱՐԱՐԻ
ՂԱՂՈՒԱՅԻՑԿԻՐԱԿԵՔՆԱՅ
ԱՐԴԱՐ : Ա : ՄԳԱ ՍՄԵ
ԻՆԿԱՅԱՄՔՆԱՅԻՆ

ԿԱՄԱԻՆ ԱՅ. ԵՍ ԱՄԻՐԻԴԱՏՍ ՄԻԱԲԱՆԵՑԱ
ՍԲ. ՈՒՆՏԻՍ ԵՒ ԱՐԱՐԻԱՐԴԻՆՍ ԵՒ ՄԻԱ
ԲԱՆՔՍ ՍԱՀԼՄԱՆԵՑԻՆ : Գ : ՊԱՏԱՐԱԳԻ
ՅԱՂՈՒՀԱՑԻՑ ԿԻՐԱԿԵՔՆ : Ա : ՍԱՐԴԱՏԼԱ
: Ա : ՍԱՐԴՍԻ : Ա : ՍՈՐԳԱԹՄԵԼԻՆ. ԿԱՏԱՐԱԳ-
ՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ :

Ծանոթ. ՍՈՐԳԱԹՄԻՇ անունը վերականգնում ենք ենթադրարար, ընդդրում սղված է (տես՝ զծագիրն ու լուսանկարը) :

270. ԳԱՎԻԹ, հարավ-արևելյան ավանդատան մուտքի ղլխին, նախորդից ՎԵՐ, 5 տող.

ԻՅԱԻՆԻՍՐԲՈՅՆՍԱԳԻԱԺ
ԱՐԱՆԵՆԻԱԹՈՒՆԻՆԵԻԱԱ
ԶԱՅԿԿԱ : ԲԵԱՆԵՑԱՆԵԻ
ՅՎԻՆԶԻԲԵՆՑՈԳՈՒ ԱԹԻՆԵԿ
ԻՍՈՎԻԿԱՆԵԴԵՅԱՅ

Ի ՏԱԻՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՍԱՐԳԼՍԻ : Ա : Ժ-
ԱՄ ԱՐՆԵՆ ԽԱԹՈՒՆԻՆ ԵՒ : Ա : Ա-
ԶԱՏԿԿԱ. ՄԻԱԲԱՆԵՑԱՆ ԵՒ
ՏՎԻՆ ԶԻԻՐԵՆՑ ՀՈԴՈ ԲԵՄԱԻՆ ՅԵԿ-
ԲԵՂԵՑԻՍ. ՈՎ ԽԱՓԱՆԵ ԴԱՏԻ ՅԱՅ :

271. ԳԱՎԻԹ, հարավ-արևելյան ավանդատան մուտքի ղլխին, նախորդից ՎԵՐ եղծված արձանագրության մասեր, 6 տող.

... ԱՍ ...	... ԱՍ ...
... ՅԵԿԵՂԵՑԻՍ ...	... ՅԵԿԵՂԵՑԻՍ ...
... ՄԲՈՅՆԳԻ ...	... ՍՐԲՈՅՆ ԴԻԴՍԻ ...
... ԼԵՔԼԵՔԵԱ ...	... ՄԵՔ ՄԵՀԵԻԱՆ ...

ԱԿԱՆԵՑԻՆԲԺԱԶՎԱԴԱՎՈՒԱԼԵԿԱԼԵԶ

ՍԱՀԱՆԵՑԻՆ : Բ : ԺԱՄ ՎԱՐԴԱՎԱՆՈՒՆ : Ա : ՄԵՀԵԻԱՆԱ : Ա : ՄԵԶ :

Ծանոթ. Նկատելով նշանակված մասերում քարերի երեսը փշրվել, թափվել է. ոչինչ չի երևում :

272. ԳԱՎԻԹ, հարավային պատի արևելյան մասի հարթության վերին մասում, հերքուստ, 5 տող.

ՄԵՔ ՀԱՐԱՋԱՏԵԱՔՄԱՏ ԻՐՈՍԵԱԳԻՍ
ՏԻՒՔԶԼԵՐՀՈԳՈՍԱՍՆՅԵԿԵՂԵՑԻՍԵՏԻ
ԻՆԲՁԻԳԵՆԻՆՎԱՀԱՆԱ: ՌՉԱԳԵՆԴ
ԱՆԻԵՆՔԼԵՐԵՆԵԼՈՑՆԵԻՅԵԼԵՑԼԵՐՈ
ԼԵԶ ԿԱՏԱՈՂՔՆԱԻՀՆԻՆՅԱՅ՝

ՄԵՔ ՀԱՐԱՋԱՏ ԵՂԲԱՐՔ ՄԱՐ-
ՏԻՐՈՍ ԵՒ ՍԱՐԳԻՍ՝ ՏԻՒՔԶՄԵՐ
ՀՈԳՈ՝ ՄԱՍՆ ՅԵԿԵՂԵՑԻՍ, ԵՒ
ՏԻՒՆ : Բ: ԺԱՄ Ի ՏԱԻՆԻՆ
ՎԱՀԱՆԱ. ՈՐԶԱՓ ԿԵՆԴ՝ ԱՆԻ

ԵՆՔ ՄԵՐ ՄԵԼԵԼԱՑՆ, ԵՒ ՅԵՏ ԵԼԻՑ ՍԵՐՈՍԵԶ. ԿԱՏԱՐՈՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ ՅԱՅ:

273. ԳԱՎԻԹ, հարավային պատի արևելյան մասի հարթության վրա, հա-
խորդից հերքե, 5 տող.

ԵՍԱԶԼԱՐԱՆ ՏԻԻԶԻՄ ՈՍԿԵԳԻՆԻՍԲՍ
ՏԵՓԱՆՈՍՍ ԵԼԼԵԱՆ ՔՍՏԻՆ:Չ:ԱԲԱԻ
ՏԱՆԻՄԻԱՂԻՆ ՌՉԱՓԵՆԴԱՆԻԵՄՎԱՐԴԱ
ՊԵՏԻՆԱՆԵՆ ԵԻՅԵՐԵՀՈՒԳ:ԻՆՉ:Գ:Ն
ՐԱ ԿԱՏԱՈՂՔՆԱԻՀՆԻՆՅԱՅ

ԵՍ ԱԻՂԼԱՐ ՍՂԱ ՏԻԻ ԶԻՄ ՈՍ-
ԿԵԴԻՆ Ի ՄԲ ՍՏԵՓԱՆՈՍՍ ԵՒ
ՄԻԱԲԱՆՔՍ ՏԻՒՆ : Զ: ԱԻՐ ԺԱՄ
Ի՝ ՏԱԻՆԻ ՄԲ ԽԱԶԻՆ. ՈՐԶԱՓ
ԿԵՆԴԱՆԻ ԵՄ ՎԱՐԴԱ՝ ՊԵՏԻՆ

ԱՆԵՆ, ԵՒ ՅԵՏ ՄԱՀՈՒ:Դ:ԻՆԶ, :Դ:Ն՝ ՐԱ. ԿԱՏԱՐՈՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ ՅԱՅ:

274. ԳԱՎԻԹ, հարավային պատի արևելյան մասի հարթության վրա, հա-
խորդից հերքե, 5 տող.

ԵՍԻՈՑԱԴԵՂԵԼՈՒԻՆԻՄՔԻՍՏՈՆԱՅ
ԻԱՔԶԼԵՐՀՈԳՈՑԲԱՔԻՆՅԵԿԵՂԵՑԻՍԵ
ՏԻՒՆ:Բ: ՁԱԻՏԱՆԻՂԱԶՄՈՒՄ ՌՉԱԳԵ
ՆԴԱՆԻԵՆՔՂԱԶԱՌԻԺԱԿԱ ԱՆԵՆԵՅ
ԵՏԵԼԻՅԼԵԶԿԱՏԱՈՂՔՆԱԻՀՆԻՆՅԱՅ

ԵՍ ԽՈՑԱԴԵՂ ԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆ ԻՄ
ՔԻՍՏՈՆԱ Տ՝ԻԱՔԶՄԵՐ ՀՈԳՈՑ
ԲԱԺԻՆ ՅԵԿԵՂԵՑԻՍ ԵՒ՝ ՏԻՒՆ
: Բ: ԺԱՄ Ի ՏԱԻՆԻ ՎԱՀԱՐՈՒ
ՈՐԶԱՓ ԿԵՆԴԱՆԻ ԵՆՔ ՎԱՀԱՐԱ

ՍԻ ԹԱՄԿԱ ԱՆԵՆ ԵՒ Յ՝ԵՏ ԵԼԻՑ ՍԵԶ. ԿԱՏԱՐՈՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ ՅԱՅ:

275. ԳԱՎԻԹ, հարավային պատի արևմտյան մասի հարթության վրա, պա-
տուհանի կողքին, հերքուստ, 5 տող.

ԻՍԱԻՆԻՍՐԲՈՑՆՅԱ
ԿՈՐԱ:Ա:ԺԱՆՆԵՆԵՏ
ԱՐՏԻԿՆՈ:Ա ՁԱԶԲԴ:Է:
ԵՒ ԱՅՈՑԱՆԻՍԻՒԴԱՓԱՆԴԱՏ
ԻՅԱՅ

Ի ՏԱԻՆԻ ՍՐԲՈՑՆ ՅԱ՝
ԿՈՐԱ:Ա: ԺԱՄ ԱՐՆԵՆ ԱՅ՝
ԱՐՏԻԿՈՆՈ, :Ա:
ԵՒ :Ա: ՅՈՀԱՆԻՍԻ, ՈՎ ԽԱՓԱՆԷ՝ ԴԱՏ-
Ի ՅԱՅ:

Մանոթ. Երրորդ առդի վերջին մասի տառերը սուր զործիքով խազված են և անորոշ:

276. ԳԱՎԻԹ, հարավային պատի արևելյան մասի հարթության վրա, նախորդներից արևմուտք, 8 տող.

ԴԵԻԹՎԱՅՆ
ՀՐԱԱՆԱԻ
ԳՐԵՑԱԳԻՐՍՊԱՐՈՆԻԱՆԻՇԵՆՄԵՏ
ԶՈՅՐՀՈԳՈՅԲԱԺԻՆՆԵԻԹԱԷՑԶԶԱՆ
Ա ՑԱՆԻՆԵԻԱՅԼԱԴԻԿՍԱԼԱԷԻՏԻԱՔ
: Բ: ԺԱԻՏԱՆԻՎԱԴԱՆԱՅՄԶԱՔԿԵՆԴԱՆ
ԻԷԱՐԱՆԵՆԳՈՅԱՆ--ԷԻՅԵՏԵԼԵՑՈՅՐԻՆԿ
ԱՏԻՈՂՔ ՆԱՐՀՆԻՆՅԱՅ

ԳԱԻԹ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ |
ՀՐԱՄԱՆԱԻ |
ԳՐԵՑԱԻ ԳԻՐՍ ՊԱՐՈՆ ԽԱՌՈՒՇԼԻՆ, ՈՐ ԵՏ |
ԶՈՅՐ ՀՈԳՈՅ ԲԱԺԻՆՆ ԵԻ ԹԱՓԵՑ ԶՋԱԳ- |
ԱՑԱՆԻՆ ԵԻ ԱՅԼ ԱՐԴԻՆՍ ԱՐԱՐ. ԵԻ ՏԻԱՔ |
: Բ: ԺԱՄ Ի ՏԱՆԻԻ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ. ՈՐՉԱՓ ԿԵՆԳԱՆ- |
Ի Է ՄԱԻՐՆ ԱՆԵՆ, ԳՈՀԱՐԻՆ, ԵԻ ՅԵՏ ԵԼԻՑ ՈՅՐԻՆՆ. Կ- |
ԱՏԱՐՈՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ. ՅԱՅ:

Լուսանկ. 80

277. ԳԱՎԻԹ, հյուսիսային պատի արևելյան մասի հարթության վրա, ներքուստ, 11 տող.

ԻՏԱՆԻՄԿԱՆԱՊԵՏԻՆԱՄԱՆ
ԵՌԴԵԼ ԻՆ ԶՆԱՍՄԴԴՆԱՆ:
ԵԻԱՄԱՅՈՎԱՆԻՍԻԿԱՄԱՐՈ
ՂՔՆԱԻՐԿՆ ԻՆՅԱՅ: ԱԾՊՈՐ
ՄԱՊԻՇ ԻՆ: ԱՄԱՆԵՆԻՆՈՅ
ՆՏԱՆԿԱՄԱՊԵՆԱԻ ՆԻՆՅԱ-
ԵԻ: ԱՄԱՆՈՑԱԴ
ԵՂԻՆԱՆԵՆԻՆՈՅ
ՆՏԱՆԿԱՄԱՊԵՏ
ԻՆ ՈՎԻԱԴԱՆԵԴԱ
ՏԻՅԱՅ:

Ի ՏԱՆԻՆ ՈՐ. ԿԱՐԱՊԵՏԻՆ : Ա: ԺԱՄ ԱՐՆ- |
ԵՆ. ՈՐ ԳԵՂԻՆ ԶՆԱՍՄԱՐԴՆ ՏԱՆ |
ԵԻ : Ա: ԺԱՄ ՅՈՎԱՆԻՍԻ. ԿԱՏԱՐՈ- |
ՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ ՅԱՅ: ԱՅ. ՈՂՈՐ- |
ՄԻ ՄԱՆՈՒՃԻՆ : Ա: ԺԱՄ ԱՐՆԵՆ ԻՆՈՑ- |
Ն ՏԱՆԻՆ. ԿԱՏԱՐՈՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ ՅԱՅ: |
ԵԻ : Ա: ԺԱՄ ԽՈՑԱԳ- |
ԵՂԻՆ ԱՐՆԵՆ Ի ՆՈՑ- |
Ն ՏԱՆԻՆ ԿԱՐԱՊԵՏ- |
ԻՆ. ՈՎ ԽԱՓԱՆԵ ԴԱ- |
ՏԻ ՅԱՅ:

Մանր. ՄԱՆՈՒՃ անձնանունը կարելի է և ԱՄՆՈՒՃ վերծանել ըստ գրություն (համեմատելով գծագիրն ու լուսանկարը):

Լուսանկ. 81

ԿԱՐԱՆՍՅԵՍ ՆԱՀ
ԱՅՊԵՏՍՏՅՈՒՆ

ԴԱՏԻՅԱՆ - ՕԻՍՏՈՂՈՐ
ԵՒԺԱՅԲԱՆՔՆԵՐԻ ՆԵՐՆԱԳԻՏՈՒՄԻ
ԺԱՐՏԱՆԻՄԻ ԲՈՅՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՆՈՐԿԻՐ ԱԿԵ ԻՆ:Ք:ՊԱՏԱ
 ՐԱԳԱՆԵՆԻՈՑ ԱՂԵՂԻՆ:Ռ ԶԺ
 ԿԵՆԴ ԱՆԻԷԶԱՆԿԱԳԻՆԵԻՏ
 ՂԱԻՆ ԵՒ ՅԵՏԱՆՈՒԽՈՅԱՂԷՂ
 ԻՆ ԿՍՏԱՐՈՂԲՆԱՐՏԻՆՅԱՅ

280. ԳԱԼԻԹ, հյուսիս-արևելյան ավանդատան պատին, 5 ստր.

ԵՍ ԴՄԱԴԱՆԱՅ ԵՄ. ՄԱՆԹ ՏՎԻ ԶԻՄ ՀԱԳՈՑ
ԱՐԴԻԻԿԱՆ ՅԵԼԻԿԵԼԻՍ ԵՒ ՍԱՀՄԱՆԵՑԻՐՆ
:Ա.: ՊԱՏԱՐԱԳ Ի ՏԱԻՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ԲԱՐԻ
ԱՂԻ. ԿԱՏԱՐԱՐՆ ԱԻՐՀՆԻ ՅԱՅ:

ՀԱՅԴԻԽԱՆԵՐԻՌԱՆԻ
ՍՅՈՇԵՍԶԻԲԱ
ԴԱԹՍՁԵՐԴԼԵՂԲԱՐԲ

ՏԵՐՆԴԱՌԱԶԻՆԱ
 ԿԱՆԵՆԻԿԱՐԻ
 Ն ԿԱՄՉԵՆԻՔ
 ՆԻՆՏԷ: ԵԽՐԲ
 ԽԱԿԱՆԵՆԴԱՏ
 ԻՆՅԱՅԱԾՈՂ
 ՈՍԻԽԿԱՆ

— 75 —

283. ԳԱՎԻԹ, հյուսիս-արևելյան ավանդատան պատին, երեսով հարավ, 7 առդ.

ԻՏԱՆԻՄԲՈՅՆԱ
ՆՏՈՆԻԱԺԱԱԼԵՆ
ԱԲԱՅԱՆԻԱՍՍ
ՏԻԿՆԱՅԱՆՈՍՆՈ
ԵԻԱԷԼԻԱԹՈՒՆ
ԻՆԿՆՈՋԲԱՐԷՊ
ԱՇՏԻԿԱԲԷՆՔ

Ի ՏԱՆԻՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ԱՆՏՈՆԻ : Ա. : ԺԱՄ ԱՐԱ-
ՐԵՆ | ԱԽԲԱՅՐԱՆԻ, : Ա. : | ՏԻԿՆԱՅ,
ԱՄՈՒՍՆՈ. | ԵԻ : Ա. : ԷԼԻԱԹՈՒՆ | ԻՆԿՆՈՋ ԲԱ-
ՐԷՊ | ԱՇՏԻ. ԿԱՏԱՐՈՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ :

284. ԳԱՎԻԹ, հարավ-արևելյան որմնասյան խոյակից վեր, գողավոր քարի վրա, 9 առդ.

ԺԲԱԾՈՂՈՐՄ
ԻՄԵՍՐԲԻՆԱԵՆ
ԵՏՋԻԻԿԱԼԱԼԱ
ՐԴԻԲՆԱՆԻԳԱԻԹ
ՍԵԻՏԻԱԲՆՅԻՏ
ԱԻՆ : ԱՊԱՄԱԳ
ԻՏԱՆԻՄԲՈՅՐԱ
ՌԱՍՆԻՅՆՈՎԻԱՓ
ԱՆԷԴԱՏԻՅԱՅ :

ՔՄ. ԱԾ. ՈՂՈՐՄ | Ի ՄԵՍՐՈՒԲԻՆ, ԱՄԵՆ. | ԵՏ ՋԻԻԲ
ՀԱԼԱԼ, Ա ՐԴԻԲՆԱՆ Ի ԳԱԻԹ | Ա ԵԻ ՏԻԱԲ
ՆՄԱՅ Ի Տ | ԱՐԻՆ : Ա. : ՊԱՏԱՐԱԳ | Ի ՏԱՆԻՆԻ
ՍՐԲՈՅ ՔԱ | ՌԱՍՆԻՅՆ. ՈՎ, ԽԱՓ | ԱՆԷ՝ ԴԱՏԻ
ՅԱՅ :

Լուսանկ. 82

285. ԳԱՎԻԹ, հարավ-արևելյան որմնասյան խոյակի վրա, նախորդի տակին, 3 առդ.

ԵԻԱԺԱԽՈՒՐԱՀԻՆԱ
ՆԵՆԻՆՈՅՆՏԱՆԻԻ
ՅՆԿԱՍՄՈՂԶՔՆԱՐՀՆԻ
Ն ԲԵ

ԵԻ : Ա. : ԺԱՄ ԽՈՒՐՇԱՀԻՆ ԱՐ | ՆԵՆ Ի ՆՈՅՆ
ՏԱՆԻՆԻ : Խ : ԻՅՆ. ԿԱՏԱՐՈՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ Ի ՔԷ :

Լուսանկ. 83

ԵՍԹԱՐ
ՍԻՏՎԻ
ՋԻՄՅՈ
ԳՈՅԲ
ԱԺԻՆ
ԵԿԵՆԵ
ՑԻՍԵԻ
ՏՎԻՆԱ
ԺԱԻ
ՏԱՆԻ
ՍԲՈՅ
ԽԱՅԻ
ՆՈ...
ԱՀ...
ԻՅԱ...

286. ԳԱՎԻԹ, հարավ-արևելյան որմնասյուն հարթու-
թյան վրա, երեսով արևմուտք, 15 առդ.

ԵՍ ԹԱՐ | ՍԻ ՏՎԻ | ՋԻՄ ՀՈ | ԳՈՅ Բ | ԱԺԻՆ | ԵԿԵՂԵ | ՑԻՍ
ԵԻ | ՏՎԻՆ : Ա. : | ԺԱՄ Ի | ՏԱՆԻՆ | ՍՐԲՈՅ | ԽԱՅԻՆ ՈՐ
ԿՍՏԱՐԷ՝ | ԱԻՐՀՆԻՆ ՅԱՅ :

287. ԳԱՎԻԹ, հյուսիս-արևմտյան որմնասյան վրա, խոյակից ներքև, հրե-
սով արևելք, 6 տող.

ԽԽԶԲ
ԱԷԽԱԾ
ԱՍԻՐ
ՈՍԻՆ
ԶԱՔՈ
ՍԻՆ

ԿՈՒԼՔԱ
ԻՆ

ՄԲ. ԽԱՍՁՍ ԲԱՐԵԽԱԽԱՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻՆ,
ԶԱՔՈՍԻՆ, ԿՈՒԼՔԱՆԻՆ:

288. ԳԱՎԻԹ, հյուսիս-արևելյան որմնասյան խոյակից վեր, զոդավոր քարի
վրա, երեսով արևմուտք, 8 տող.

ԿԱԼԵՆԱՅԵԼԻՆԱ
ԱՈՅՍԱԲ.....
ԽՍԵՆՔ.....
ԱԱԻԱԴԻԻՆ..
ՏԻՆԻՆԱ..
ԽԱԳԵԱ:
ՈԼԻԱՓԱՆԵՈՂ
ԱՐՀՆԻՅԱՅ

ԿԱՄԱԻՆ ԱՅ ԵՍ ԲԻՆԱ. . . |
. . . ՄԻԱԲԱՆԵՑԱ |
ՄԲ ՈՏԵՓԱՆՈՍԻՍ ԵԻ |
ԱՐԱՐԻ ԱՐԴԻՆՄ ԵԻ |
ՏՎԻՆ ԻՆԱ : Ա : ՄԻՐ ԺԱՄ |
ՄԲ. ՍԱՐԳՍԻՆ : Ա : . . . |
ՈՎ ԽԱՓԱՆԵ ՈՂ |
ԱԻՐՀՆԻ ՅԱՅ :

289. ԳԱՎԻԹ, հյուսիսային սյան խոյակից վեր, կամարի քարի վրա, հրե-
սով հարավ, 12 տող.

ՄԵՔՀԱԱԶԱՏԵ
ՂԲԱՔԱԳԻՍԵԻ
ԳՐԻԳՐՏԻԱՔԱԽ
ԱՎԿԱՅԻՍԶԱՅԻ
ՆԻՔԱՆԱՔԵՌԲՈ
. ԿԻԿՀԱՅՐՆԵԻՄԻ
ԱՐԱՔՆՏԻՆ : Բ : Պ
ԱՏԱԳԻՏԱՆԻ
ՊԵՏՐՈՍԵԻ ՊԱՂ
ՈՍՈՎԶՃԱՆԿԱԶ
ԱՅԳԻՆԱՔԱՆԵ
ՌԴ :

ՄԵՔ ՀԱՐԱԶԱՏ ԵՂԲԱՐՔ ՍԱՐԳԻՍ ԵԻ
ԳՐԻԳՐՏԻԱՔ ՆԱԽԱՎԿԱՅԻՍ ԶԱՅ-
ԳԻՆ Ի ՔԱՆԱՔԵՌ. ԲՈՎԻԿ ՀԱՅՐՆ
ԵԻ ՄԻԱԲԱՆՔՆ ՏԻՆ : Բ : ՊԱՏԱՐԳ
Ի ՏԱԻՆԻ ՊԵՏՐՈՍԻ ԵԻ ՊԱՂՈՍԻ
ՈՎ ԶԺԱՄՆ ԿԱՄ ԶԱՅԳԻՆ ԽԱՓԱՆԵ՝
ՅՈՒԳԱՅԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑ Է :

Մանր. ԲՈՎԻԿ անվան մեջ մեկ տառա-
անդ բաց է, Յ-ը առգի սկզբից, և հնար չկա
որոշելու ջնջված է, թե հենց սկզբից աղպես
դրված:

290. ԳԱՎԻԹ, հյուսիսային սյան վրա, հրեսով հյուսիս, մանր խաչերի մեջ,
4 տող.

ԽԽ | ԱՂ
ԲԱՐ | ԷԽՍ
Է Բ
ԵՂԵ | ԱՐՍ
 ՊԻ

ՄԲ ԽԱԶԱՍ | ԲԱՐԵԽԱԽԱՍ Է ԲԱՐՍԵՂ,
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ :

291. ԳԱՎԻԹ, հյուսիսային սյան վրա, հյուսիս-արևելք նայող հարթության վրա, խոչի շուրջը, 7 սող.

ՍԲԻ ԱԶ
ԲԲԵ ԳԻՐ
ԻԳՈ ՐԵ
ՍՏ
Ն Ն
Տ
ՍՄՊ ԱՏԻ

ՄԲ ԽԱԶԱՍՍ՝ ԲԱՐԵԼԽԱԽՍ՝ ԳԻՐԳՈՐԿ՝ Ս
ՏՆ.՝ ՏՆ.՝ ՍՄԲԱՏԻ :

292. ԳԱՎԻԹ, հյուսիսային սյան վրա, երեսով հյուսիս-արևմուտք, խոչի շուրջը, 2 սող.

ԳԻՐ ԳՈ
ՐԷՍ ԻՆ

ԳԻՐԳՈՐԿ՝ ՍԻՆ.

293. ԳԱՎԻԹ, հյուսիսային սյան խոյակին և նրանից վեր կամարի քարին, երեսով արևմուտք, 9 սող.

ԵՍԲԱԿՈՒՐԱՆԵՐ
ԴԻՍԱԺՅԱՔԵԻՅ
ԱՅՐԱՅՐԱԳՆ
Ի . . . ՄԵՐՎՈԳՈՅ
ԱԴԻԻՆՍՍԲԱՏԵ
ՓԱՆՈՍՍԵԻՄԻԱ
• ՆԱՔՍԻԻՆԻՏԱՐԻՆ ԲԱԼԵՏ
ԱՆԻՄԲՈՅՆՎԱՏԱՆԱՎԱԲԱԿ
ՈՒՐԱՆԻՆԱԿԲԱՐԱԴԻՆ

ԵՍ ԲԱԿՈՒՐԱՆ ԵՒ ՈՐ ԳԻՍ . ՄՍՐՏԻՐՈՈ ՄԻԱ-
ԲԱՆԵՑԱՔ, ԵՒ ՅԱՅՐԱՐԱԳՆ Ի ՄԵՐ ՀՈԳՈՅ
ԱՐԳԻՆՍՍ Ի ՍԲ. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍՍ ՏՎԱՔ. ԵՒ
ՄԻԱՍԻՐԱՆՔՍ ՏԻՆ Ի ՏԱՐԻՆ ԲԵԺԱՄ. Ի ՏԱՆԻՆ
ՍՐԲՈՅՆ ՎԱՀԱՆԱ, :Ա: ԲԱԿՈՒՐԱՆԻՆ :Ա:
ԱԽՐԱՐԱԳԻՆ:

294. ԳԱՎԻԹ, հարավային սյան խոյակին և նրանից վեր կամարի զոգավոր քարին, երեսով հարավ, 11 սող.

ԵՍԱԲԱԳՍԻՒՄ
ԱՆՔԻԻՆԱԸԵԻ
ՋԱԳԻՆԻՄԱԵ
ԻԻԵԻԱՔ ՄԱԿԻՆ
ՀՈԳՈՅՆՀԱԼԻ
ՀԱՅՐԱՀԱՆՔՍ
ԵԻԵՍՏԱՆԱՏՍՎԻ
ԻՄՎՈԳՈՅՆԱՐ
ՉՎԱԴԱՆԱՏՍԻ
ՆԵԵԻՆՈՆ

ԵՍ ԱԲԱԳՍ ՏԻՒ ԻՄՍ ԲԱՆԱՐԻ ԽԱՆՇԼԻԻ
ՋԱՑԳԻՆ ԻՄ ԱՐԵ ԻՄՍ ԵՒ ԱԹԱԲԱԿԻՆ
ՀՈԳՈՅՆ ՀԱՄԱՐ Ի ՀԱՅՐԱՎԱՆՔՍ:
ԵՒ ԵՍ ՀԱՐԱՇՍ ՏՎԻ ԻՄ ՀՈԳՈՅՍ ՀԱՄՍՐ
ՋՎԱՐԳԱՇԱՀԻ ՏՈՒՆՆ ԵՒ ՀՈՂՆ.
ԵՍ ԱՂՈՐԻՍ ԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆՍ ՋՈՒՀԱՆ . . .

Ծանոթ. Կազմված է հրեք անշատ մասերից. կարելի է առանձնացնել, վերջինը չի ավարտել գրիչը: Ավագը հավանաբար Իվանի աթարակի որդին է, այդ դեպքում գրված պետք է լինի Իվանեի մահվանից հետո: Իվանեն մահացել է 1227 իսկ Ավագը՝ 1250 թվականին:

ԵՍԱՂՈՐԻՍԵԱՌՍԻՆՍՋՈՒՀԱՆ

295. ԳԱՎԻԹ, հարավային սյան խոյակից վեր, կոմարի գողավոր քարի վրա, երեսով արեւելք, 8 տող.

ԿԱԿՆԱՅՍԵ
ԻՆԻՍԻԻ
ՈՒՔԻՈՈՈՈ

ՈՅԲԱԶՆ ՅԵԿԵ
ՂԵՑԻՍ ԵԻՏԻ ԻՆԲ
ԲԵՏԱՆԻՄ ՈՅՀՈ
... \ \ ՈՒՔԻՓ ԴՏԻ

Ծանոթ. Արձանագրությունը խիստ եզրված-մաշված է. հասկացվում է, որ նվիրատվական է:

Լուսանկ. 55

296. ԳԱՎԻԹ, արևմտյան մուտքի կիսակամար բարավորի վրա, արաաքուստ, 9 տող.

.....
..... ԵՐԵՔՆ
..... ԳԱՆՁԻՔԶՏԻՐԱՏՐՈՅԱՅԳԻՆՈ
..... ՅԱՌԻՆՉՔԵԻՏԻԻ ՄԲՆԱՎԿԱՅ
..... ՄԻԱԲԱՆՔԱՏԻՆԻՆՁԻՏԱԴԻՆԳԱՐԴԱՏԱ
..... ՏԱՆԻՄԲԱԳԱՌԻՆԴԻՈ ՈՒԻ
..... ԱՅԵԻՐՔԻԱՓԱՆԵՆԴԱՏ
..... ՅԱԸՆԴՈՈՂԱԻԵՂԻՑԻ

.....
.....

ԵՐԵՔՆ . . . ԳՆԵՑԻ |
ԻՄ ՀԱՂԱՂ ԳԱՆՁԻՔ ԶՏԻՐԱՏՐՈՅ ԱՅԳԻՆ . . . |
..... ՅԱՌԻՆՉՔ ԵԻ ՏԻԻ Ի ՄԲ ՆԱԽԱՎԿԱՅՄ |
..... ԵԻՄ ՄԻԱԲԱՆՔԱՏԻՆ ԻՆՁ Ի ՏԱՐԻՆ: ԳԱՌ ՊԱՏԱ- |
..... ԴԱԳ՝ Ի ՏԱՌԻՆԻ ՄԲ ԹԱԳԱՌՈՐԻՆ ԹԵՈՒՈՐՈՍԻ . . .
ԿԱՏԱՐՈՂՔՆ ԱԻՐՀՆԻՆ՝ ԱՅ. ԵԻ ՈՐՔ ԽԱՓԱՆԵՆ ԳԱՏԻՆ Ի ՏԷ
ԵԻ ԲԱԺԻՆՆԱ ԸՆԳ ԹՈՒԳԱՑԻ ԵՂԻՑԻ:

Ծանոթ. Արձանագրված քարի ամբողջ մակերեսը խիստ հողմնահարված է, տողասկզբերի մասերը բոլորովին քայքայված են:

297. ԳԱՎԻԹ, հյուսիսային պատի կենտրոնում արաաքուստ, երեսպատման քարի վրա փորված խաչերի կողքին, 4 տող.

ԱՅՍԻԱՉԲԱ
ԷԵԷԻՌԵԱՆԻ
ՆԱԵԵՄԻՍԻԵ
ԱԴԵԿՍԵ

ԱՅՍ ԽԱՉՍ ԲԱՐԷԽԱԿԱՆՍ Է ՈՒՆԱՆԻՄ,
ԱԻԵՏԻՍԻՆ . . .

Լուսանկ. 86

298. ԳԱՎԻԹ, արևմտյան պատի հյուսիսային մասում, արտաքուստ, երես-
պատման քարի վրա փորված երկու խաչեր և նրանց գլխին 2 տող.

ՄԻԱԾՈՐՈՐՄԻ
ԱՐԳՍԻ ԱԵՆ

ՏԻ. ԱԾ. ՈՂՈՐՄԻ ՍԱՐԳՍԻ. ԱՄԵՆ:

Լուսուցկ. 87

299. ԳԱՎԻԹ, հարավային պատի արևելյան մասի վերևում, արտաքուստ,
եղծված արձանաղրուկով, որոշ է 2 բառ.

ԵՍՄԵՂՈՅ

ԵՍ ՄԵՂՈՒԴԵԱՆ. . .

300. ԽԱԶԳԱՐ, ագուցված է գավթի հարավային պատի արևելյան անկյունի
մեջ, արտաքուստ, տակին 3 տող.

ՄԻԱԾՈՐՈՐՄԻ ԱՐԳՍԻ
ԴԻՍԱՓՈՐԻ ԵՒ ԱՍԹՈՒՆԻ
ԱՄԵՆ,

: ՈՂ. (1241) ՏԻ. ԱԾ. ՈՂՈՐՄԻ ՍԱՐԳՍԻ,
ՔԼԻՍՏՍՓՈՐԻ ԵՒ ԽԱՍՏՈՒՆԻ,
ԱՄԵՆ:

Լուսուցկ. 88

301. ԽԱԶԳԱՐ, ագուցված է գավթի արևելյան պատի մեջ, ներքուստ, հե-
տագա նորոգումների ժամանակ. սույն մասումը ծածկվել է գավթում շինված
բեմով. տակին 2 տող.

ԻԹՎ: ՉԳ: ԱԾՈՐՄ
ԼՐԻ ԱՍԳԻՆ ԵՒ ՅՈՒ

Ի ԹՎ: ՉԳ: (1254) ԱԾ ՈՂՈՐՄԻ ԵՒ ՏԻ
ԱՒԱԳԻՆ ԵՒ ՅՈՒ ԱՆԻՍԻՆ. . .

Մանուք. Շարունակությունը ծածկված է:
Հրատ. Սմրառյանց, 434, Լալայան, XXIII, 139

302. ԽԱԶԳԱՐ, մեծ և գեղաքանգալ, ագուցված է գավթի հետնաշենը բեմի
ճակատի հարավային ծայրին, կողքանց, ճակատին և կողին 10 տող.

. . . ԲԻՉՍԲԱԷ ՍԲ ԽԱՂՍ ԲԱՐԷՒ ԽԱԻՍ . . . |

ԿԱԱՅԵՍ . . .

ԿԱՄԱԻՆ՝ ԱՅ ԵՍ ՄԻ-

ԷԼՔԱԲԱՅԻ . .

ԷԼՔԱԲԱՅԻ՝ ԱՐՇԻՆԻ-

ՊԿՍՈՒՊԻ . .

ՊԼԻՍԿԱՊՈՒՍ ՈՐԳԻ ՊԼԱՐՈՒՆ|

ՄՐՉԶԱԻՆ . .

ՄԼԻՐՁԱՅԱՆԻՆ, ԵՒ-

ՂԲՄՊՐԱՆ . . .

ՂԲԱՐ ՊԱՐՈՒՆ ՄԵԼ|

ԻՔԲԵԼԿԻՆ . .

ԻՔԲԵԼԿԻՆ, ՈՐԽ .

. . ՔՆՈՐ . . .

ՄՈՒԱՅՆՈՐԳ . . .

ԻՄՈՒՏԻՍԻՈ .

Ի ՄԻ ՈՐԽՏԻՍ . . . ԹՎԱԿԻ-

ԱՌԹԶԱԿՐՅ .

ԱՆՈՒԹԻ : ՋՀԱ. (1522) ՀԱՅՈՑ՝ ԹԼԻՆ՝:

Մանուք. Թվականի մեջ զրիչը միավորն ու տասնավորը հետ ու առաջ է դրել, ուղղում ենք:

303. ԽԱԶԳԱՐ, գեղաքանդակ, ագուցված է դավթի ետնաշին բեմի ճակատի հյուսիսային ծայրում. ճակատին և խորանի կողքին արձանագրության մնացորդներ, 2 տող.

... 3Ե ԴԿՆ

ԹՃՁԹ

... ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ,

ԹՎ. : ԶԶԹ. (1540):

Մանր. Վերջին երկու խաչքարերը շինված են կարմրավուն քարից, մեծ են և գեղաքանդակ, մի վարդեալ ձեռքի գործ է:

304. ՏԱՊԱՆԱԲԱՐ, մեծ և տափակ, երեսի կենտրոնում գավաղան և շուրջը երկայուն 9 տող. գտնվում է դավթի հարավային ավանդատան մեջ.

ԱՅՍԷՆԱԳՍՏ

ԽՍՌ

... ՆԻԻ

... ԶՆ

ԱԼԻԲ

ԽԱԻ

ԴԵՏՐ

ԴԱՅԴ

Թ ժ

ԱՅ

ՅԱՌ

ՈՐԴ

ԱՐԶԱ

ՈՐ

ՈՍՎԱՐ

ԵՏԵ

... ը

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ

... |

... ԱՌ-

ՄԱՋՆՈՐԴ

ՄԵԼԻՔ ՄԻՐԶԱ-

ԽԱՆԻ ՈՐԴԻ

ՊԵՏՐՈՍ ՎԱՐ-

ԴԱՅՊԵՏԻՆ

ԹՎ. : ԶՂԸ. (1549):

Մանր. Տապանաքարն ալժմ տեղահան է արված, հնում նա հավանաբար հենց այս ավանդատան մեջ թաղված ննջեցյալի վրա է դրված եղել. նրա մի մասը կոտրվել է և կորել:

305. ՏԱՊԱՆԱԲԱՐ, տափակ, գտնվում է բակի հյուսիսային մասում, երեսին 3 տող.

ԱՅՍԷՆԱՆԳԻՍՏՎՐԴԱՆ Ժ
ԷՍԿՐԱԻՆԱԻՈՐԻՆԹՎՆ Ձ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ՎՐԴԱՆԻՄՍ ԿՐԱԻ-
ՆԱԻՈՐԻՆ, ԹՎ. ԻՆ : ԶԽԵ. (1496):

ՎԱՆՔԻ ԲԱԿ

306. ԽԱԶԳԱՐ, ընկած է ըսկի հյուսիսային մասում, քիվը ջարգված, տակին 1 տող.

ՄԽԻԹԱՐԻՆ ԻՆԻԹԹԻ ԶԶ

ՄԽԻԹԱՐԻՆ, ԹՎ. : ԶԶԹ. (1550):

Լուսանկ. 89

307. ԽԱԶԳԱՐ, մեծ և գեղաքանդակ, վերին ձախ մասը կոտրված, քիվին 2 տող.

ՋԵՌԱՄԲ ԱԿՈՐ ԱԲԵՂԻՆ

... ՋԵՌԱՄԲ ԱԿՈՐ ԱԲԵՂԻՆ.

ԹՎ. : ԶՂ. (1541):

Լուսանկ. 90

308. ԽԱԶՔԱՐ, ընկած է բակի հյուսիսային մասում, քիվին 1 առդ.

ՄԲԵԼԶՍԲԵ ԽԱՍՆՆԻՍԵՐՆԵՐԻ ՄԲ. ԽԱԶՍ ԲԱՐԵԽԱԻՍ ՏՆՏԵՍ
ՄԱՐՏԻՐՈՍԻՆ:

Լուսակ. 91

309. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, ապակ, մեծ, նախորդների մոտ, երեսին 2 առդ.

ԱՅՍԵՀԱ
ՆԳՏՐՏԽԻԹԱՐԻՆ

ԱՅՍ է ՀԱՆԴԻՍՏՆ ՏՐ ՄԽԻԹԱՐԻՆ:

Լուսակ. 92

310. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, մեծ, խրված է հողի մեջ, նախորդների մոտ, երեսին 1 առդ.

ՈՂ
ԱՅՄՈՒԼԵՐԱՀԱՔԱՀԱՆԱԻ ԱՅ. ՈՂՈՐՄԻ ԱԲՐԱՀԱՄ ՔԱՀԱՆԱԻ:

311. ԽԱԶՔԱՐ, մեծ, գեղաքանդակ, հենած է դավթի հյուսիսային պատին
արտաքուստ, տակին 3 առդ.

ԵՍՏՐՄԱԳԱՀԱՅՆ
ՄԱԿԱԿԵՑԱՔԱՅՍ
-- ԲԱԽԱՍՍՈՐՎԱԴՆԻՆ

ԵՍ ՏՐ. ՄԱՐԳԱՐՍ, ՇԱՏՆԱՄԱՆ
ԿԱՆԿԵՆԵՑԱՔԱՅՍ. ԽԱԶՍ
ԲԱՐԵԽԱԻՍ ՏՐ ՎԱՐԴԱՆԻՆ:

Լուսակ. 93

312. ԽԱԶՔԱՐ, կանգնած է դավթի հյուսիսային պատի տակ, արտաքուստ.
ջարգված, քիվին 2 առդ.

...ԽԱԶՍԲԱԵԻԱՍՊԻՆԳՅԱՎ ԱՐԴԻՆԹՎՈԹ
[ՄԲ.] ԽԱԶՍ ԲԱՐԵԽԱԻՍ ՊԱՐՄՆ
ԴԼՈՂԱՐԻՆ, ՎԱՐԴԻՆ, ԹՎ.: ՌԸ (1560):

ԼՃԱՓԻՆ ԹԱՓՎԱՍՓԱՐԱԿՈՒՅՏԵՐԻ ՄԵՋ

313. ԽԱԶՔԱՐ, մեծ, քիվին և թևերի արանքներում 2 առդ.

...ԲԱԽԱՍՍՈՐՎԱԴՆԻՆ [ՄԲ. ԽԱԶՍ] ԲԱՐԵԽԱԻՍ է ԴԱԼԱԴԻՆ. ԹՎ. . .

Ծանոթ. Թվականը գրված է եղել թևերի արանքներում, մնացել է միայն տասնավորը՝
Ղ, XVI դարի է:

314. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, օրորոցածե, վրան 1 առդ.

ԱՄԵՏԱՆԿԻՄԲԻՆԻ.

ԱՅՍ է ՀԱՆԿԻՍՏ. ԹՎԻՆ: Ռ: (1551):

315. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, մեծ, հարավային կողմին խորաններ ու խաչեր և զրան-
ցից վեր 2 տող.

ԱՅՍԷՀԱՆԳԻՍՍՈՎԱՐԴԱՆԻՆ ԱՅՈՒ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ՎԱՐԴԱՆԻՆ |
ՈՐԴԻ . . . ՆԿԻՆ ՈՐԴԻ . . . ՆԿԻՆ

ԳՅՈՒՂԱՄԻՋԻ ՄԱՏՈՒՌ ԵՎ ՀԻՆ ԳԵՐԵՋՄԱՆԱՏՈՒՆ

316. ԽԱԶՔԱՐԻ ՍՏՈՐԻՆ ՄԱՍ, ընկած է մատուռի արևելյան ղաթաի տակ.
արտաքուստ, վրան 3 տող.

ՈՂԵՍՄԻԹԱԵՀՈՒՄՍԻՄ : ՈՂ. (1241) ԵՍ ՄԽԻԹԱՐ ԵՒ ՀՈՒՄՍԻՄ
ԿԱԿՆԵՅԱՔԶԻԱՉՍՏՐԱ- ԿԱԿՆԵՑԱՔ ԶԽԱԶՍ. ՏՐ. Մ. Ծ. |
ՈՂՄՍԻԹՈՐԴԱՆԱՀԻ . . . ՈՂՈՐՄԻ ՔՈՐԴԱՆԱՀԻՆ: ¹

317. ԽԱԶՔԱՐԻ ՍՏՈՐԻՆ ՄԱՍ, ընկած է մատուռից հարավ զերեղմանա-
տան մեջ. վրան 3 տող.

ՈՂԴԿԱԿՆԵՅԱԽԱ : ՈՂԴ. (1235) ԿԱԿՆԵՑԱԽ ԽԱ-
ՉՍՔԱՍԱԾՈՂՄԻՄԻ ԶՍ. ՔՍ. ԱԾ ՈՂՈՐՄԻ ՄԽԻ-
... ՂՈՍՈ ԹԱՐԱՑ ԵՒ ԱԲԻՍՈՂՈՄՈ:

318. ԽԱԶՔԱՐ, փոքր, նախորդի մոտ, թևերի շուրջը 2 տող.

Ձ | Ղ
—
Կ | Ե

ԹՎ. : ՋԿԵ : (1516):

319. ԽԱԶՔԱՐ, մեծ, ընկած է նախորդի մոտ, թևերի շուրջը և տակին 3 տող.

Չ | Մ
—
Ի | Ա
—
ԻՆԵՔՐՄԷՆՈՂՈՐՄ.

ԶՄԽԻԹԱՐ ԹԻՆՇԵՑԵՔ. ՏՐ. ՈՂՈՐՄԻ: |

«ԱՉԱՏ ԽԱՐԱԲԱՅԻ» ՄԱՏՈՒՌ

320. ԽԱԶՔԱՐ, ընկած է ավերակ մատուռի մոտ. քիվին 1 տող.

ՄԻԾԲԱԷՍԱԹՂՈՒՆ ՄԻ. ԽԱՍԱՍ ԲԱՐԷՆԱԽԻՍ ԹԱՐՂՈՒՆ:

Մանգոթ. Ըստ քանդակների ոճի XVI—XVII դարեր:

¹ Մմբայանցը ու նրանից արտագրելով Հալայանը մատուռի մուտքի ճակատին կարգացել են: ՈՐ. (1155) ԽԱԶՍ ԿԱԿՆԵՑԱԽ. կարծում ենք շփոթմունք է. մատուռի ճակատի քարերն անվնաս են և արձանա-
դրված չեն. արդեն մեջ բերածն էլ խաչքարի է վերաբերում. կարծում ենք հենց այս արձանագրությունն է, որ
նախապես ընկած է եղել մատուռի մուտքի մոտ:

Մմբայանց, 433: Հալայան, XVIII, 125: